

Burgenland és Nyugat-Dunántúl – a határ két oldala

© Központi
Statistikai Hivatal

2012. augusztus

Tartalom

Bevezetés.....	2
Történelmi múlt.....	3
Földrajzi jellemzők, településhálózat	4
Népesség, népmozgalom.....	6
Munkaerőpiac.....	9
Gazdasági fejlettség, gazdasági szerkezet	13
A főbb gazdasági ágak teljesítménye	15
Mezőgazdaság	15
Ipar, építőipar	17
Turizmus	18
Úthálózat, közlekedés	21

Táblázatok

Módszertan

Megjegyzések

Jelmagyarázat

További információk, adatok (linkek)

Bevezetés

Az Ausztria keleti határán fekvő Burgenland és magyarországi szomszédja, Nyugat-Dunántúl történelme hosszú évszázadokig közös volt. Az első világháborút követően fejlődésük különböző utat járt be, az 1940-es évek végétől pedig négy évtizeden keresztül jelentős elszigeteltség jellemezte a térséget. A határzár enyhülésével, a vasfüggöny leomlásával a korábbi kapcsolatok megújultak, számos együttműködés vette kezdetét a határ mentén, melyek hazánk Európai Unió csatlakozását követően még szorosabbá váltak.

A két térség jellemzői gazdasági és társadalmi értelemben is különböznek. Burgenland kisvárosokkal és néhány ezer fős falvakkal behálózott vidék, miközben terület és lélekszám tekintetében mintegy háromszor nagyobb Nyugat-Dunántúlon a népesebb városok mellett az apró- és törpefalvak sokasága is megtalálható. A lakosság életkörülményei a határ osztrák oldalán tekinthetők kedvezőbbnek, ami a hosszabb várható élettartamban is megnyilvánul. A burgenlandi lakosság korszerkezete részben ebből következően idősebb a nyugat-dunántúlinál. Az ott élők munkaerőpiaci helyzete kedvezőbb, a népesség magyar régióban mértnél nagyobb hányada foglalkoztatott és kevesebb a munkanélküli is.

Az általános fejlettségi jelzőszámnak tekintett GDP alapján Burgenland Ausztria legelmaradottabb tartománya, Nyugat-Dunántúl pedig Magyarország egyik legkedvezőbb helyzetben lévő régiója, ennek ellenére a két térség gazdasági fejlettsége jelentősen különbözik és az elmúlt évek adatai alapján a magyar területek felzárkózása még várat magára. Az eltérő teljesítményben a korábbi évtizedekben kialakult gazdaság szerkezet, vállalkezési struktúra, valamint a gazdasági és pénzügyi válság hatásai egyaránt szerepet játszottak.

Történelmi múlt

Nyugat-Pannónia területe már a Római Birodalom idejében is határövezet volt Kelet- és Nyugat-Európa között. A vidék fontos szerepet töltött be a honfoglalást követően a fiatal magyar állam elleni katonai támadások elhárításában. A X-XI. században kialakított gyeprürendszer településszerkezeti, építészeti és kultúrtörténeti sajátosságai ma is fellelhetők az Őrségben a határ mindkét oldalán. A későbbi századokban a határvédelem megerősítésére kővárakat emeltek. A várak nemcsak hadászati funkciót láttak el, birtokosaik részt vettek a helyi gazdaság irányításában, a közigazgatás, az oktatás és a kulturális élet szervezésében, közvetve pedig az itt élők identitástudatának erősítésében.

Az első világháborút lezáró békeszerződés alapján 1922-ben a Velencei Egyezményben véglegesítették az osztrák-magyar határt. Ekkor jött létre Burgenland, Ausztria legkisebb tartománya három magyar vármegye területéből. A határ ugyan átjárható maradt, ami lehetővé tette e soknemzetiségű vidéken élők érintkezését, de megnehezítette az évszázadok során kialakult gazdasági, infrastrukturális és közlekedési kapcsolatok további elmélyülését. Különösen a városok életére gyakorolt kedvezőtlen hatást, mivel elvágta őket a természetes fejlődés során kialakult vonzáskörzetüktől. Az 1940-es évek végétől a 356 km hosszúságú közös határ két világrendszer műszaki akadályokkal szigorúan őrzött elválasztó vonalává vált. A korábban fejlett, élénk nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező térség földrajzi, gazdasági, közlekedési és bizonyos mértékben társadalmi szempontból is perifériális helyzetbe jutott, és többnyire kimaradt a fontos fejlesztési programokból.

A határ menti kapcsolatok újjáélesztésére az 1970-es években nyílt lehetőség először intézmények között. Kormányzati kezdeményezésre alakult meg 1985-ben a Magyar-Osztrák Területrendezési és Tervezési Bizottság, amelynek legfontosabb feladata a kapcsolódási pontok feltérképezése volt. A partnerség kiépítése a vasfüggöny felszámolása után, az 1990-es években gyorsult fel. A térség ismét a befektetők és a döntéshozók figyelmének középpontjába került gazdaságföldrajzi elhelyezkedéséből adódóan. 1992-ben alakult meg a Határ menti Regionális Tanács annak érdekében, hogy konkrét javaslatokat fogalmazzon meg a határterület fejlesztésével kapcsolatban. Ebből jött létre 1998. október 7-én a West/Nyugat-Pannónia EuRégió, amelyhez kezdetben Burgenland, Győr-Moson-Sopron és Vas megye, majd 1999-től Zala megye csatlakozott. A közösség megalakításának legfőbb célja az volt, hogy a szakmai együttműködések elmélyítésén, a határon átvívelő fejlesztési tervek összehangolásán keresztül segítse elő a nyugat-dunántúli régió Európai Unióba történő integrálódását. A kialakult gazdasági és infrastrukturális fejlettségbeli különbségek mérséklését, az életszínvonal javítását ugyanis a határ mindkét oldalán kiemelten kezelték.

Földrajzi jellemzők, településhálózat

Nyugat-Pannónia 15 290 km²-es kiterjedésével Ausztria és Magyarország együttes területének 8,6%-át fedi le. Burgenland Ausztria területének 4,7%-át alkotja, a Nyugat-Dunántúl pedig Magyarország 12%-án helyezkedik el. Természetföldrajzi szempontból két nagy tájegység, a Kelet-Alpok és a Pannon-medence területén fekszik. Felszíne változatos, ezért több kisebb egységre tagolható. Ezek közül kiemelendő a Kisalföld és annak folytatása Burgenland és Vas megye irányába, ahol a legjobb adottságú mezőgazdasági termőhelyek alakultak ki.

A térség középső, nyugati és déli területeinek hegységeit, dombvidékeit többnyire erdő, kisebb részben gyepek, gyümölcsösök és szőlők fedik. Burgenland és a Nyugat-Dunántúl legmagasabb pontja közös, az Írott-kő 884 méterrel magasodik a tengerszint fölé a Kőszegi-hegységben. A domboldalakon és a völgyekben a földhasználatra a szántóföldi növénytermesztés és a gyepgazdálkodás jellemző, de a talajok minősége itt általában gyengébb a magas agyagtartalom miatt.

Gazdaságosan kitermelhető ásványkincsekben Burgenland és Nyugat-Dunántúl is meglehetősen szegény, bár földgázkutatás folyik az Őrségben és Nyugat-Zalában. A bányászati tevékenység kő, kavics, agyag és homok kitermelésére, Répcelak környékén szén-dioxid gáz kinyerésére korlátozódik. Szombathely környezetében a felszín alatt közvetlenül nagy mennyiségű lignit található, feltárása ellen azonban környezetvédelmi érvek szólnak. A mélyben ugyanakkor jelentős hévízvagyon húzódik meg, a termál és gyógyvíz kutak köré az elmúlt évtizedekben a szolgáltatások széles palettáját kínáló fürdők létesültek, ezáltal nagy turistaforgalmat lebonyolító termálrégió alakult itt ki.

A térség legnagyobb, 320 km² felületű állóvíze a Fertő tó, Európa legnyugatabbra fekvő sztyepteptava, melyen Burgenland és Győr-Moson-Sopron megye háromnegyed-egynegyed arányban osztozik. A tó és övezete 2001 óta a világörökség része. Magyarország legnagyobb tava, a Balaton a Keszthelyi-öböl révén nyúlik be Nyugat-Dunántúl Zala megyei részébe. Vízföldrajzi szempontból 28 jelentősebb folyó és patak szeli át a határ menti vidéket.

A térségben az alpesi és pannon klíma hatásai keverednek. Az északi részen a szárazabb és melegebb kontinentális hatás érvényesül, itt hullik a kevesebb csapadék, viszont több a napsütéses órák száma. A déli és nyugati területeken inkább a csapadékos, kontinentális időjárás jellemző. Az évi középhőmérséklet 10–11 C^o között ingadozik.

Nyugat-Dunántúl kiterjedése csaknem háromszor akkora, mint Burgenlandé. Az osztrák tartomány Zala megyéhez hasonló nagyságú. Az államhatáron majdnem egyenlő részben osztozik Győr-Moson-Sopron és Vas megye.

2011. január 1-jén Burgenland tartományt 171, a nyugat-dunántúli régiót összesen 657 település alkotta. Közülük 13, illetve 33 rendelkezett városi ranggal. A határ mindkét oldalán magas a településsűrűség, a 100 km²-re eső helységek száma Burgenlandban (4,3) és a Nyugat-Dunántúlon (5,8) is meghaladta az ausztriai (2,8) és a magyarországi

(3,4) átlagot. Az apró- és törpefalvakkal sűrűn borított Vas és Zala megyékben száz négyzetkilométerre csaknem 7 település jutott.

Burgenland és Nyugat-Dunántúl településhálózata eltérő. Az osztrák tartományban a helységek legtöbbször ezer–kétezer fős falu, a magyar megyékben ugyanakkor az 500 főnél kisebb népességű községek előfordulása a legnagyobb. A két térséget a viszonylag alacsony lélekszámú helységek sűrű hálózata jellemzi. A burgenlandi és a nyugat-dunántúli települések átlagos népessége (1 666, illetve 1 514) között ugyanis összességében kisebb mértékű a különbség. Emellett hasonló jellegzetesség a határ mindkét felén az is, hogy az egy helységre jutó lélekszám saját országuk átlagának nem egészen a felét érte el.

1. tábla

A települések száma népességnagyság-kategóriánként, 2011

Népességnagyság-kategória	Burgenland	Nyugat-Dunántúl	Ezen belül:		
			Győr-Moson-Sopron	Vas	Zala
			megye		
500 fő alatt	16	351	58	134	159
500 – 999	38	151	45	51	55
1 000 – 1 999	75	92	45	16	31
2 000 – 4 999	37	45	28	9	8
5 000 – 9 999	4	5	2	1	2
10 000 – 49 000	1	9	3	4	2
50 ezer fő és felett	–	4	2	1	1
Összesen	171	657	183	216	258

A városhálózatot a határ osztrák oldalán – történelmi okokra visszavezethetően – kisebb népességű települések alkotják. Burgenlandban egyedül a tartomány székhelye, Kismarton (Eisenstadt) lélekszáma haladta meg a tízezret, a Nyugat-Dunántúlon viszont 13 város büszkélkedhetett ennél nagyobb lakónépességgel. Az urbanizáltság mértéke így a magyar területeken jóval nagyobb, 2011-ben a Nyugat-Dunántúlon élők hattizede lakott városban, ezzel szemben Burgenlandban az emberek nyolctizede vidéken élt.

Burgenlandban a lélekszám település-nagyság szerinti eloszlása a település-szerkezethez hasonló, a Nyugat-Dunántúlon viszont azzal fordítottan arányos. Az osztrák tartományban 1000–1999 fős településeken élt a lakosság 38%-a. A határ innenső oldalán ezzel szemben erőteljes a népességkoncentráció, minden második ember a helységek két százalékát kitevő tízezer lélekszámon felüli városokban élt. A helységek legnagyobb csoportját alkotó félezer főnél kisebb lélekszámú falvakban a népesség mindössze 8,6%-a lakott.

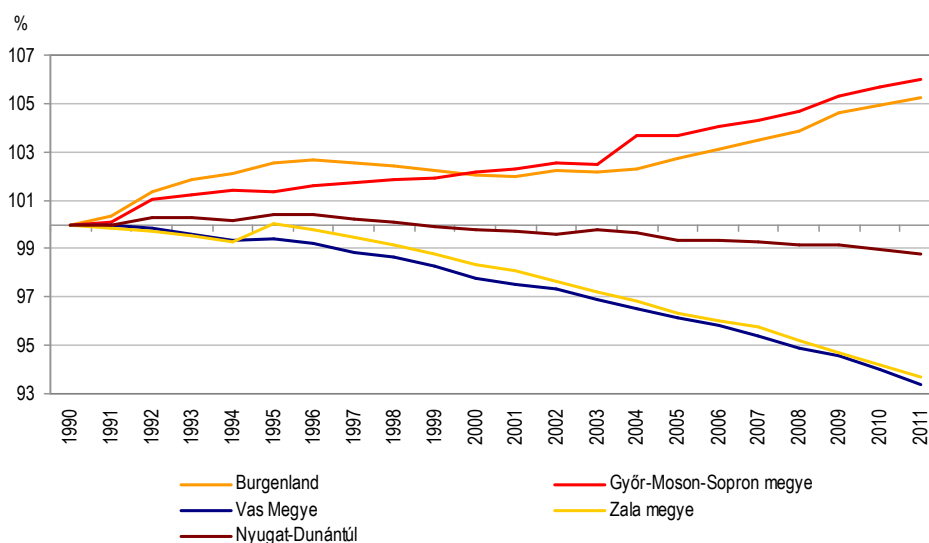
Népesség, népmozgalom

Burgenland és Nyugat-Dunántúl országuk legkisebb, illetve második legkisebb népességű régiói. 2011. január elsején a magyar oldalon három és félszer többen éltek, mint az ausztriaiak: a népesség nagysága 995 ezer, illetve 285 ezer főt tett ki. Hasonló különbség látható az egyes térségek államukban képviselt súlyukat illetően is. Minden tizedik magyarországi személy a nyugat-dunántúli régióban élt, Burgenland lakossága pedig az osztrák népesség 3,4%-át képviselte. Előbbi a térség gazdasági szerepéből következően kismértékben, de folyamatosan növekszik, utóbbi viszont a kedvezőbb népmozgalmi folyamatok ellenére csökkenést mutat. Népsűrűségük kisebb a magyarországinál, illetve az ausztriaiánál, a határ osztrák oldalán 1 km²-en 72 fő, a magyar oldalon 88 fő élt.

A lélekszám változását a határ két oldalán eltérő folyamatok jellemzik. Burgenlandban az 1990 óta eltelt időszakban a 1997 és 2001 közötti éveket leszámítva folyamatosan nőtt a lakosság, s a növekedés üteme 2005-től – az Európai Unió keleti bővítését követően – nagyobb mértéket öltött. Ezzel szemben a Nyugat-Dunántúlon – a Vas és a Zala megyei kedvezőtlen folyamatok hatására – kisebb stagnálást követően folyamatosan fogyó tendencia figyelhető meg.

1. ábra

**A népesség számának alakulása, január 1.
(1990 = 100,0)**

Az Európában megfigyelhetőhöz hasonlóan a természetes népmozgalmi folyamatok a határ mindkét oldalán kedvezőtlenül alakulnak, azaz a halálozások száma minden évben felülmúlja az élveszületéseket, az ebből adódó népességvesztés azonban Burgenlandban kisebb, mint a Nyugat-Dunántúlon. Az élveszületési ráta az osztrák tartományban is alacsony és csökkenő tendenciát mutat, a halálozási arányszám azonban jóval kedvezőbb – és szintén mérséklődik – a magyar országrészben mértnél. A lakosság számát az életkilátások is befolyásolják. Az orvosi ellátás magas színvonala, a lakosság kedvezőbb egészségi állapota miatt a születéskor

várható átlagos élettartam a határ osztrák oldalán lényegesen magasabb, mint a magyar területeken. A 2010-ben Burgenlandban született fiúk 78, a lányok pedig 84 évre számíthatnak, ezzel szemben a Magyarországon e tekintetben kedvező helyzetben lévő Nyugat-Dunántúlon ennél hat és fél, illetve öt évvel rövidebb életeséylekkel számolhatnak.

A népesség számának alakulására mindemellett a belföldi és a nemzetközi vándorlás is hatással van. E tekintetben mind Burgenland, mind Nyugat-Dunántúl vonzó térségnek számít, határon túli és hazai viszonylatban is többen telepednek le, mint ahányan elhagyják a térségeket. Azonban míg a vándorlás pozitív egyenlege Burgenlandban ellensúlyozza a népességfogyást, Nyugat-Dunántúlon pusztán mérsékelni tudja.

A határ mindkét oldalán kisebb területi egységenként vizsgálva vándorlás különböző mértéket ölt. Az északi területeken a nagyobb ipari centrumok jelenléte, az osztrák főváros közelsége, s a nemzetközi közlekedési folyosó mentén fekvő területek kedvezőbb gazdasági helyzete révén meglévő munkalehetőségek több embert vonzanak, illetve bírnak maradásra, mint a délebbre fekvő körzetek. E különbség a határ mindkét oldalán megfigyelhető, melyet jól jelez, hogy a nyugat-dunántúli régióban egyedül Győr-Moson-Sopron megye tudott számottevő pozitív vándorlási egyenleget felmutatni, Burgenlandban pedig az átlagosnál nagyobb bevándorlás a Nezsider (Neusiedl am See), valamint a Kismarton (Eisenstadt), és Ruszt (Rust) városokat övező térségekben figyelhető meg.

2. tábla

Főbb népmozgalmi mutatók, 2010

Megnevezés	Burgenland	Nyugat-Dunántúl	Eltérés a saját ország átlagától	
			Burgenland	Nyugat-Dunántúl
Ezer lakosra jutó				
élveszületés	7,5	8,2	-1,9	-0,8
halálozás	10,7	13,1	+1,5	+0,1
belföldi vándorlási különbözet	3,2	1,3	x	x
Születéskor várható átlagos élettartam				
férfi	77,8	71,4	-0,1	+0,7
nő	83,9	78,8	+0,4	+0,2
összesen	80,9	75,1	+0,1	+0,4

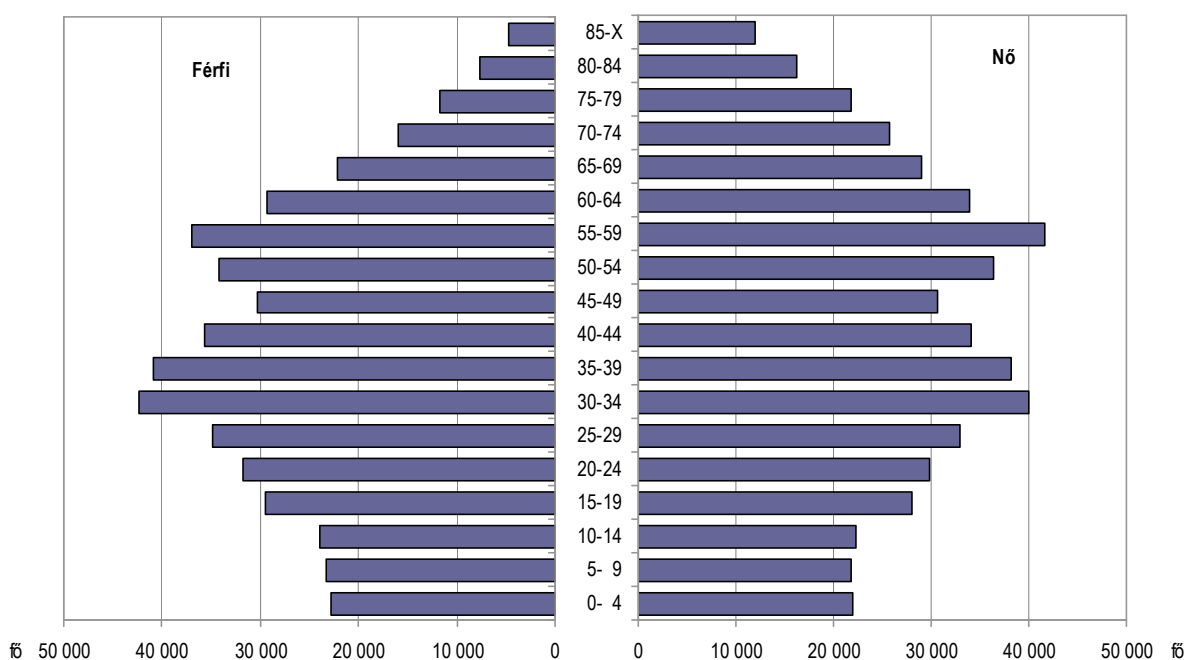
A népesség életkor szerinti megoszlása nem mutat alapvető különbséget a határ két oldalán, azzal a megjegyzéssel, hogy saját országuk átlagához viszonyítva mindkét régió népességét idősebb korösszetétel, valamint az általános tendenciákhoz hasonlóan a gyermekkorúak csökkenő és az időskorúak növekvő hányada jellemzi. 2011. január 1-jén a burgenlandi lakosság 13,3%-a, a nyugat-dunántúli 13,7%-a tartozott a 0–14 évesek közé, az ennél idősebbeket tekintve azonban nagyobb különbséggel találkozhatunk. A munkaerőpiaci szempontból leginkább érintett 15–64 évesek közé az osztrák tartományban a lakosság valamivel több mint kétharmada tartozott, a Nyugat-Dunántúlon hányaduk 69,5%-ot tett ki.

Az előbbi két korcsoporthoz viszonyítva a 65 évesek és idősebbek aránya mindkét területen nő, a kedvezőbb életkilátások révén azonban Burgenlandban nagyobb fokú a népesség elöregedése. Az osztrák tartományban élők közül majd minden ötödik személy már betöltötte a 65. életévét, a nyugat-dunántúli régióban ez az arány (16,8%) három százalékponttal kisebb.

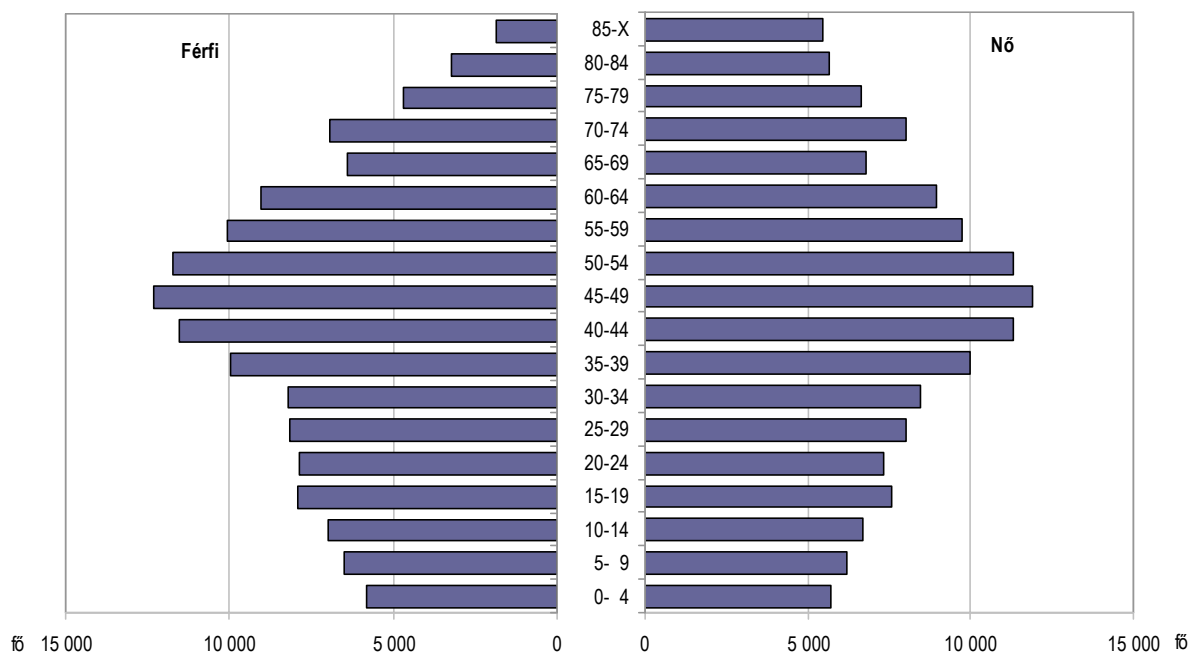
A térségek korfáit tekintve is jól látható az öregedő korszak, s emellett az osztrák tartományban élők kedvezőbb életkilátása is. A 60 évesnél idősebb évjáratokban ugyanis kisebb mértékű létszámcsökkenés figyelhető meg, mint a nyugat-dunántúli régióban.

2. ábra

A népesség számának megoszlása korcsoport szerint, 2011. január 1.
Burgenland

Nyugat-Dunántúl

Munkaerőpiac

A munkaerőpiaci helyzetet a munkaképes korú népesség jelenléte, a gazdasági szerkezet és az aktuális világgazdasági folyamatok is befolyásolják a határ mindkét oldalán. A 2008 őszen kirobbant gazdasági válság minkét térség munkaerőpiacán éreztette hatását, azonban ez az ausztriai tartományban jóval enyhébb volt, mint a magyar területeken. Mindez a már korábban is meglévő számottevő különbségek további erősödését eredményezte.

Az eltérés már a gazdasági aktivitás tekintetében is megfigyelhető. 2011-ben Burgenlandban a 15–64 éves népesség 73,7%-a, míg a magyarországi viszonylatban kedvező mutatóval rendelkező Nyugat-Dunántúlon 65,1%-a volt jelen a munkaerőpiacon. Az aktivitási ráta a férfiak és a nők esetében egyaránt 8–9 százalékponttal volt magasabb az osztrák területen.

Az aktív népességen belüli összetétel szintén az osztrák munkaerőpiac kedvezőbb helyzetet mutatja. Magyarország legnyugatibb régiójában a 15–64 évesek hattizedét foglalkoztatták, ami a gazdasági recesszió következtében történt csökkenést követően már növekedést mutat, azonban még nem éri el a válság előtti szintet. Ezzel szemben az osztrák tartományban a foglalkoztatási ráta jóval magasabb, 71,0%-ot ért el, alakulásában viszont a magyar területekkel azonos tendencia figyelhető meg. A nemek között a határ mindkét oldalán számottevő különbségek figyelhetők meg, ami a férfiak magasabb aktivitását mutatja. Az eltérés a magyar és az osztrák területeken (12–13 százalékpont) hasonló nagyságrendet képvisel.

A népesség korösszetételéből és a gazdasági pozícióból adódóan a három nyugat-dunántúli megye közül Győr-Moson-Sopron helyzete a legkedvezőbb, amelyhez közelít Vas, a legdélebbi Zala azonban tartósabb munkaerőpiaci problémákkal küzd, melyet a kisebb foglalkoztatási szint és a magas munkanélküliségi ráta is jól jelez.

3. tábla

A 15–64 éves népesség gazdasági aktivitása, 2011

Megnevezés	Foglalkoztatottak	Munkanélküliek	Gazdasági-lag aktív népesség	Foglalkoztatási	Munkanélküliségi	Aktivitási
	száma, ezer fő			ráta, %		
Burgenland						
Férfi	73,6	2,6	76,2	77,3	3,4	80,1
Nő	61,2	2,5	63,7	64,7	3,9	67,3
Összesen	134,8	5,1	139,9	71,0	3,6	73,7
Nyugat-Dunántúl						
Férfi	223,3	17,0	240,4	65,8	7,0	70,9
Nő	186,3	15,7	202,0	54,6	7,8	59,3
Összesen	409,7	32,8	442,4	60,2	7,4	65,1

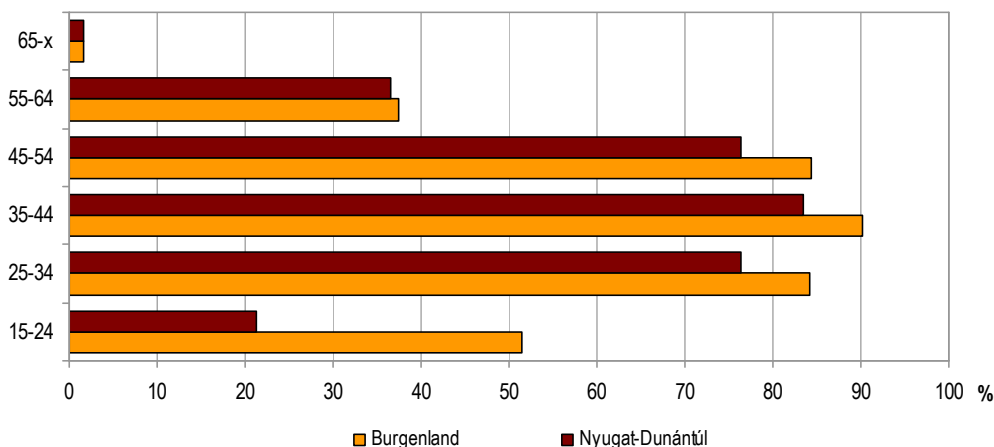
A népesség aktivitása és foglalkoztatottsági szintje a különböző korcsoportokban eltérő. A határ magyar és osztrák oldala közötti különbség a 15–24 évesek körében a legnagyobb, ugyanis Burgenlandban e korosztály több mint fele végzett valamilyen

jövedelmet biztosító munkát 2011-ben, míg a Nyugat-Dunántúlon ez az arány valamivel felülmúlta az egyötödöt. A jelentős eltérést a két ország különböző oktatási rendszere, a pályakezdő fiatalok elhelyezkedési esélyei, valamint az általános munkaerőpiaci helyzet is befolyásolják. Ezt a munkanélküliségi ráta alakulása is jelzi, ami a 15–24 évesek körében ugyan mindkét országban jóval magasabb az átlagosnál, a magyar oldalon azonban 18,6%-ot tett ki, miközben az ausztriai tartományban mindössze 7,4%-os volt.

A 25 évesnél idősebbek között a két vizsgált térség közötti különbségek mérsékeltebbek, de még mindig számottevőnek tekinthetők. A 25–54 évesek között képezhető három tízéves korcsoport esetében a Burgenlandi előny jelentősnek tekinthető (7–8 százalékpont). Az 55 évesek és idősebbek körében a foglalkoztatottsági helyzet a határ két oldalán szinte azonosan alakult – ez a hasonlívá vált nyugdíjazási korhatárokat is jelzi –, ami a csökkenő aktivitásban is megnyilvánult.

3. ábra

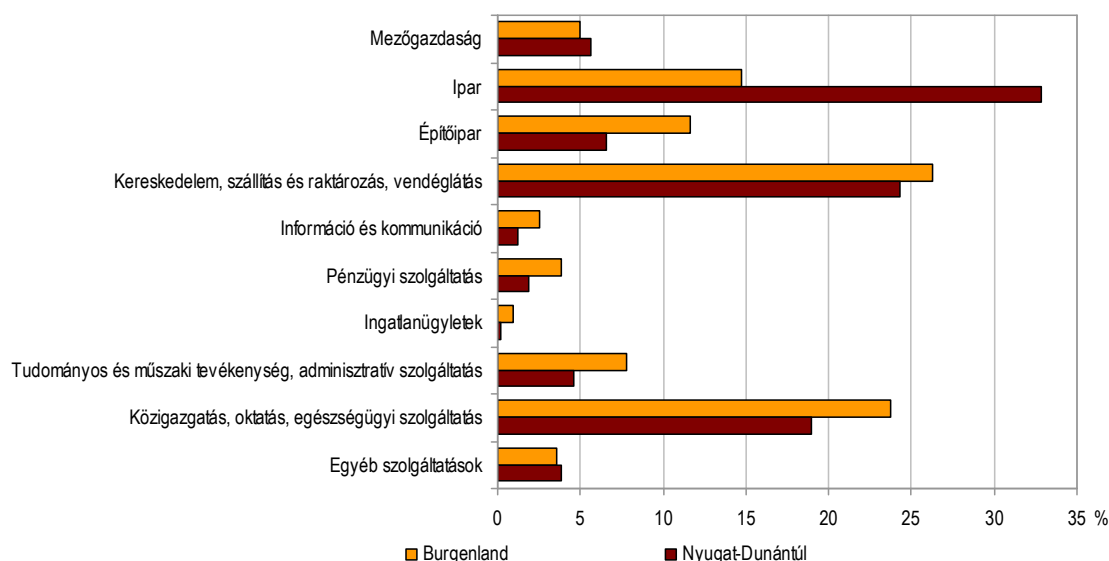
A foglalkoztatási ráta alakulása életkor szerint, 2011

A foglalkoztatottak összetétele a gazdasági ágak jövedelemtermelésben betöltött súlyának megfelelően alakult a vizsgált régiókban. Az általánosan megfigyelhető jellemzőkhöz hasonlóan a szolgáltatási szektorban alkalmazták a legtöbb munkavállalót, hányaduk azonban a Nyugat-Dunántúlon a magyarországinál és a burgenlandinál is kisebb. Az ágazatcsoporton belül a magyar oldalon közel minden ötödik, az osztrák területen csaknem minden negyedik foglalkoztatott a közigazgatás, az oktatás vagy az egészségügyi szolgáltatásban dolgozott. A kereskedelem, a szállítás és raktározás, valamint a vendéglátás súlya együttesen 24, illetve 26%-ot tett ki. Jóval nagyobb különbség látható a termelő szférában, Magyarország legnyugatibb, erősen iparosodott régiójában ugyanis a foglalkoztatottak mintegy harmada az iparban, ezen belül is elsősorban a feldolgozóipari ágazatokban dolgozott, míg Burgenlandban hányaduk mindössze 15%-os volt. Az építőipar tekintetében éppen fordított a helyzet, az osztrák határ menti térségben arányaiban 1,8-szer többen vállaltak itt munkát, mint a magyar oldalon.

4. ábra

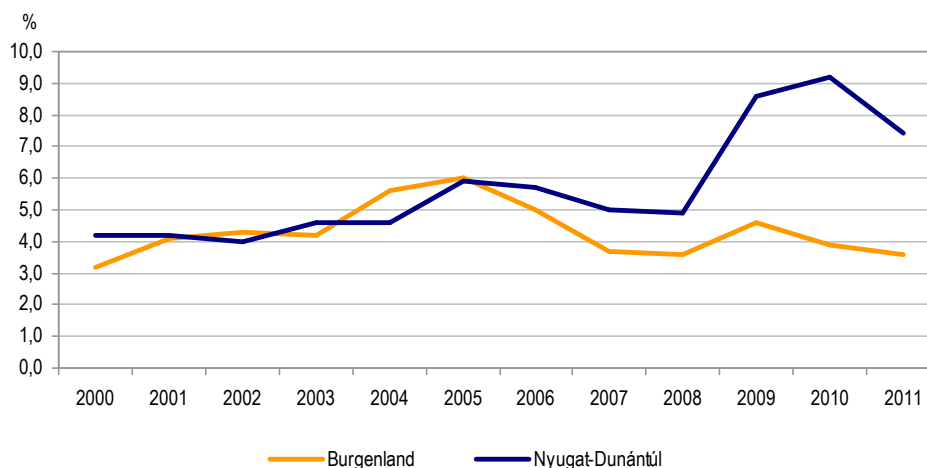
**A foglalkoztatottak számának megoszlása
összevont gazdasági ágak szerint, 2011**

Az ezredfordulót követő időszakban a munkanélküliségi ráta a magyar és az osztrák oldalon hasonlóan alakult, az évtized közepétől azonban eltérő folyamatok figyelhetők meg. A 2008-ig tartó kedvezőbb tendenciát követően a gazdasági válság hatására a határ mindkét oldalán megugrott a munkanélküliek száma, az emelkedés Burgenlandban azonban kisebb mértékű volt a nyugat-dunántúlinál, s ott a csökkenés is korábban kezdődött meg, mint a magyarországi régióban. 2008 és 2010 között a Nyugat-Dunántúlon 22,0 ezerről 40,9 ezerre nőtt az állás nélküliek száma, ami 2011-ben 32,8 ezerre csökkent. Ugyanezen időszakban Burgenlandban – a magyarországinál egy esztendővel korábban – 2009-ben 6,5 ezer fővel tetőzött a munkanélküliség, ami az elmúlt évben 5,1 ezerre mérséklődött, így a határ két oldala között az aktív népességre vetített arányszám tekintetében 3,8 százalékpontos különbség adódott.

5. ábra

A munkanélküliségi ráta alakulása

Nemek szerint az aktivitási és a foglalkoztatási arányhoz hasonlóan a munkanélküliségi ráta is a férfiak kedvezőbb munkaerőpiaci helyzetét mutatta mind a magyar, mind az osztrák területen.

A magyarországi munkavállalók számára Ausztria hosszú ideje vonzó célpontnak számít, az osztrák oldalon élők azonban jóval kisebb számban vállalják a hazánkban történő munkavégzést. Az új tagállamok munkavállalóinak térségben történő megjelenése miatt az Európai Unió 2004. évi bővítését követően osztrák szomszédunk átmenti időszakban korlátozásokkal élt a munkaerő szabad áramlására vonatkozóan. Ez azt jelentette, hogy magyar állampolgár csak foglalkoztatási engedéllyel vállalhatott munkát Ausztriában. 2011. május elsején azonban ez a korlátozás megszűnt. A keleti határ mentén fekvő Burgenland a történelmi összetartozás, a földrajzi fekvése révén is kedvező lehetőségeket jelentett a Nyugat-Dunántúlon élők számára, akik a jóval kedvezőbb kereseti lehetőségekkel élve a napi/heti ingázást is vállalják munkahelyükre (számos esetben pedig akár gyermekeiket is az osztrák oldalon lévő óvodákba, iskolákba járatják, vásárlásaikat is helyben intézik, s csupán szabad idejüket töltik magyarországi otthonukban). A Burgenlandba dolgozni járók számáról teljes körű információk nem állnak rendelkezésre, annak ellenére, hogy a nem hivatalos munkavégzés vélhetően kisebb gyakoriságú a korábbiaknál. Az úgynevezett nem önálló foglalkoztatottakra vonatkozóan az osztrák társadalombiztosítók nyilvántartása nyújt információkat. A legutolsó hozzáférhető adatok alapján 2010-ben a Burgenlandban dolgozó külföldi munkavállalók közel hattizede magyar állampolgár volt, számuk évi átlagban meghaladta a nyolcezeret, ami még a válság éveiben is – amikor az adminisztratív korlátozások érvényben voltak – emelkedést mutatott.

Gazdasági fejlettség, gazdasági szerkezet

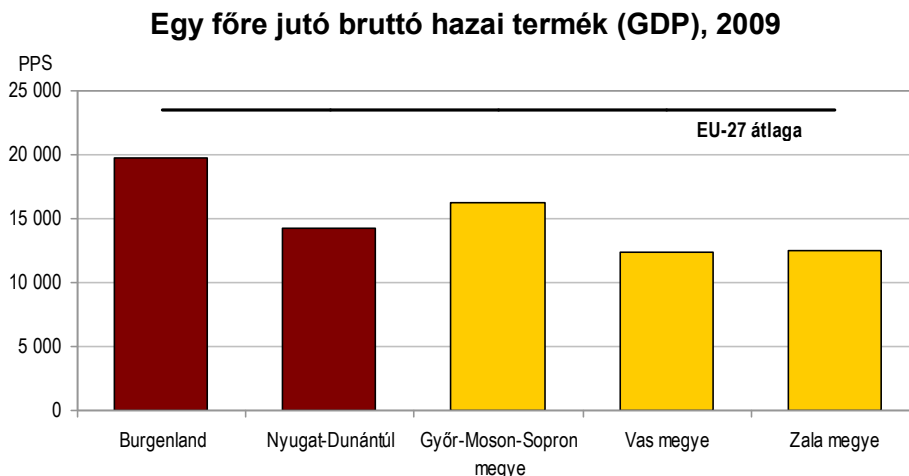
A határ két oldalán a gazdasági fejlettségben kialakult különbség az Európai Unióhoz történő csatlakozást követően sem mérséklődött. Ez elsősorban arra vezethető vissza, hogy a 2008-ban kitört gazdasági és pénzügyi válság a Nyugat-Dunántúlon markánsabban érezte hatását, mint Burgenlandban. Az ipari termelés csökkent, az építőipari vállalkozások megrendelés-állománya mérséklődött, a beruházási aktivitás lanyhult, a hitelezési tevékenység visszaszorult. Visszaesett a lakosság fogyasztása, ami rontotta a kereskedelmi és szolgáltatói tevékenységet folytató vállalkozások forgalmát.

A Burgenlandi gazdaság eltérő szerkezetéből eredően ugyanakkor könnyebben vészelté át a válságot. A fejlődést, a vállalkozások változó körülményekhez való könnyebb alkalmazkodását itt a technológiai központok létrehozása is segítette. A hat technológiai központ mindegyike a tartomány adottságait és lehetőségeit képviselő egy-egy gazdasági területre szakosodott. Ezek alapján súlyponti területnek tekintik az elektronikaipar, az információ- és kommunikáció-technológia, a megújuló energiák hasznosítását, a vidék népességmegtartó-képességét is erősítő turisztikai lehetőségek kiaknázását, valamint a mezőgazdaság fejlesztését.

Burgenlandban 2007 és 2009 között a bruttó hazai termék (GDP) folyó áron 2,5%-kal bővült, ez időszak alatt a Nyugat-Dunántúlon 12%-kal csökkent. Miközben Burgenland részesedése az osztrák GDP-ből három év alatt 0,1 százalékponttal 2,3%-ra nőtt, Nyugat-Dunántúl hozzájárulása Magyarország gazdasági teljesítményéhez 9,7%-ról 9,3%-ra zsugorodott.

A fejlettségbeli eltérés alakulását átfogóan a makrogazdasági jelzőszámok érzékeltetik a leginkább. Az egy főre vetített bruttó hazai termék nagysága 2007-ben Burgenlandban 2,3-szor volt magasabb, mint a Nyugat-Dunántúlon, 2009-ben viszont már 2,6-szeres különbség mutatkozott. (Az osztrák tartomány relatív gazdasági előnye mindhárom megyével szemben fokozódott. Különösen Vas megyével összehasonlítva nőtt a fejlettségbeli rés, a 2007-ben tapasztalt 2,4-szeres eltérés 2009-re háromszorosra tágult.) Vásárlóerő-paritáson számolva ennél kisebb, négytizedes a különbség a határ két oldala között. Ugyanakkor ebben a vonatkozásban is növekedett a vizsgált három esztendőben az osztrák tartomány előnye a magyarországi régióval szemben, a megyék közül pedig egyedül Zalának sikerült a versenyhátrányát némiképpen mérsékelnie.

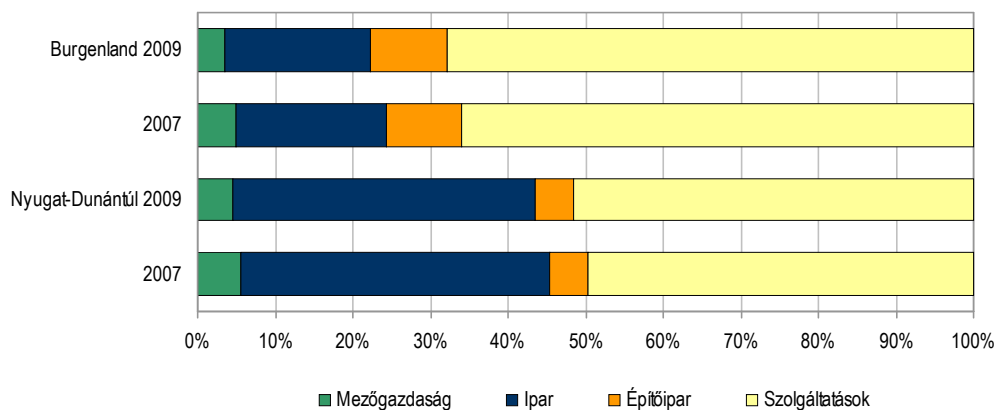
Az unióhoz történő csatlakozás utáni ötödik évben az egy főre jutó GDP vásárlóerő-paritáson számított értéke a Nyugat-Dunántúlon az országos szint alatt maradt, és a 27 tagúra bővült Unió átlagának is csupán a hattizedét érte el. A régión belül egyedül Győr-Moson-Sopron megye fejlettsége haladta meg a hazait, Vas és Zala mutatója pedig azonos mértékben maradt el attól. Burgenland fajlagos teljesítménye eközben fokozódott, így mérséklődött a hátránya az ausztriai átlaghoz viszonyítva.

Az egyes szektorok hozzájárulása a bruttó hozzáadott értékhez és az arányok változása mutatja a gazdaság szerkezetében lévő különbségeket, egyúttal jelzi a strukturális fejlődés irányait. 2007 és 2009 között Burgenlandban és a Nyugat-Dunántúlon zsugorodott a termelő ágak jövedelemtermelésben betöltött súlya, és nőtt a legnagyobb hányadot képviselő szolgáltatásoké.

Burgenlandban a vizsgált időszakban a szolgáltatási ágak növekvő fölénye érvényesült. 2009-ben a jövedelmek kétharmada e területen keletkezett, köszönhetően többek között a magas színvonalú kereskedelmi, üzleti, pénzügyi, idegenforgalmi, egészségügyi és személyi szolgáltatásoknak. Együttes részesedésük nagysága azonban ezzel együtt sem érte el az ausztriai szintet, ahol a hozzáadott érték héttizedét a tercier szektor hozta létre.

A bruttó hozzáadott érték megoszlása gazdasági szektorok szerint

A Nyugat-Dunántúlon 2007 és 2009 között a burgenlandival megegyező mértékben emelkedett a szolgáltatások aránya a bruttó hozzáadott értéken belül, de még így is csupán a jövedelmek felét állították elő a szektor szereplői, ami elmaradt az országos átlagtól. Az agrárium a határ mindkét oldalán négy százalék körüli mértékben járult hozzá a teljesítményhez. A recesszió ellenére a magyar régióban országos viszonylatban is számottevő maradt az ipar súlya, összesen kétszer akkora részt képviselt a hozzáadott értékben, mint az osztrák tartományban. Ugyanakkor az építőipar öt százalékos részesedése a burgenlandinak csupán a felét tette ki.

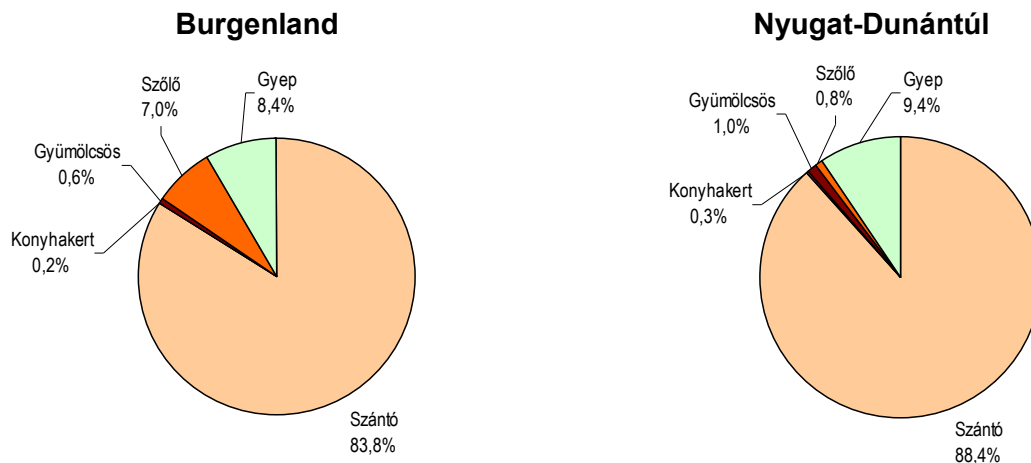
A főbb gazdasági ágak teljesítménye

Mezőgazdaság

Közös jellemző a határ mindkét oldalán, hogy 2010-ben a mezőgazdasági területek több mint nyolctizedét szántóföldi növénytermesztés céljából hasznosították. Burgenland méltán nevezhető Ausztria éléskamrájának, hiszen ebben a tartományban volt a legnagyobb (83%) a szántók aránya a mezőgazdasági területen belül. Nyugat-Dunántúlon a szántók részesedése nemcsak a burgenlandit, hanem a magyarországit is felülmúlta. A határ innenső oldalán északról délre haladva a domborzati viszonyok változása következtében csökken a szántóföldi növénytermesztés jelentősége, illetve nő a gyepek és az erdőgazdálkodásé.

8. ábra

A mezőgazdasági terület megoszlása művelési ágak szerint, 2010

A szántóföldi növénytermesztés vázát a gabonafélék alkották. A kalászosok és a kukorica együtt Burgenlandban az ausztriaihoz hasonlóan a szántóföldek 58%-át foglalta el, a Nyugat-Dunántúlon viszont kétharmadát fedte, ami valamivel magasabb volt a magyarországi átlagnál. A búza a legnagyobb területen vetett gabonaféle, az osztrák tartományban a szántó 29%-át, a magyar régióban együtt 27%-át borította. A határ innenső felén a kukorica aránya (26%) megközelítette a búzáét, Burgenlandban viszont fele akkora (13%) részesedést ért el, mivel itt kevésbé jellemző a belterjes állattartás, így kisebb az abraktermény-szükséglet.

Az olajos-magvú növények népszerűsége mindenütt fokozódott az elmúlt időszakban, mivel felértékelődött az élelmiszeripari és energetikai szerepük, ráadásul termesztésükhöz kedvezőek a környezeti adottságok. Burgenlandban a szántó egynegyedén, a Nyugat-Dunántúlon pedig 18%-án vetettek olajban gazdag ipari kultúrákat. Különbség ugyanakkor, hogy a határ túloldalán a napraforgó, az innenső felén viszont a repce vált domináns növénygé. A takarmánynövények vetésszerkezetben betöltött súlya az osztrák tartományban valamivel magasabb volt, mint a magyar régióban, ez részben azzal magyarázható, hogy az osztrák gazdák a többnyire extenzív jellegű állattartás tömegtakarmány szükségletét így biztosítják.

Az elsősorban saját fogyasztásra történő konyhakerti termelés mindenütt visszaszorult, és a kedvező agroökológiai feltételek ellenére alacsony a gyümölcs-termesztés jelentősége is. Burgenlandban a mezőgazdasági terület 0,6%-án, de a Nyugat-Dunántúlon is mindössze egy százalékán díszlettek gyümölcsös-ültetvények. Burgenlandban régi hagyománya van az idegenforgalomhoz és a vendéglátáshoz szorosan kötődő szőlő- és borkultúrának, amelyet többnyire családi gazdaságok ápolnak. Különösen Kismarton (Eisenstadt) környékén és a Fertő tó övezetében találkozhatunk szőlőskertekkel, amelyet a kékfrankos hazájának is neveznek. Az osztrák tartomány mezőgazdasági területének 7,0%-át borítják szőlők, a Nyugat-Dunántúlon csupán 0,8%-át.

A 2000-es évek második felében a tyúkfélék és néhány kevésbé jelentős haszonállat-faj kivételével a határ mindkét oldalán csökkent a haszonállatok állománya. Különösen a sertéstartási kedv lanyhult a felhasznált anyagok és igénybe vett szolgáltatások nagyarányú drágulása következtében. A pulykatartás is veszített népszerűségéből, de még így is mindkét területi egységben fontos állattenyésztési tevékenység maradt a szarvasmarhatartás mellett. Burgenlandban istállózták 2010-ben az Ausztriában tartott pulykák egynegyedét, Nyugat-Dunántúlon pedig a Magyarországon lévők 45%-át. Összességében az állatlétszám fogyása a Nyugat-Dunántúlon nagyobb léptékű volt annak ellenére, hogy az állattenyésztésnek itt jelentősebb a hagyománya és mezőgazdasági szerepe, melyet a mezőgazdasági területre vetített állomány nagysága is jelez.

4. tábla

Az állattartás főbb mutatói, 2010

Megnevezés	Burgenland	Nyugat-Dunántúl	Ezen belül:		
			Győr-Moson-Sopron	Vas	Zala
			megye		
Száz hektár mg-i területre jutó					
szarvasmarha	11	20	22	18	17
sertés	33	50	69	27	43
juh	4	6	4	3	14
tyúkféle	169	800	453	1 054	1 139
pulyka	87	312	231	555	184
Tehénállomány, db	4 617	43 501	22 657	12 806	8 038
Tehéntej-termelés, ezer liter	28 889	243 756	137 479	64 125	35 083
Egy tehenre jutó tejtermelés, liter	6 257	5 603	6 068	5 007	4 365

2010-ben a Nyugat-Dunántúlon 43,5 ezer, Burgenlandban 4,6 ezer tehenet tartottak. Az osztrák tartományban magas színvonalú a tejtermelés, az egy tehenre vetített hozam 2010-ben meghaladta az ausztriai szintet, és 654 literrel volt több a nyugat-dunántúli átlagnál. A régióban észak felé haladva egyre intenzívebb körülmények között folyik a szarvasmarha-tartás, az egy tehenre vetített hozam így megyénként fokozatosan emelkedett, Győr-Moson-Sopronban már megközelítette a burgenlandi szintet.

Ipar, építőipar

Az ipar üzemi struktúrája és ebből következően a termelés volumene eltérő a határ két oldalán. Burgenlandban az ipari tevékenység jellemzően kis- és közepes méretű vállalkozásokban összpontosul, melyek főleg a hazai fogyasztóknak állítanak elő termékeket. A magyarországi területen viszont döntően külföldi piacokra értékesítő multinacionális vállalatok a meghatározóak. Az ipari termelésre a 2008-ban kirobban gazdasági válság ugyanakkor mindenütt negatív hatást gyakorolt.

Burgenlandban az ipar kibocsátása országos viszonylatban meglehetősen szerény, 2009-ben a termelés volumene az ausztriaiak mindössze 1,8%-át tette ki, miközben a Nyugat-Dunántúli produktum a magyarországi 14%-át adta. 2009-ben a legalább 20 főt foglalkoztató ipari vállalkozások a határ magyar oldalán 8,4 milliárd, az osztrák területen 2,9 milliárd euró értéket állítottak elő. A teljesítményhez legnagyobb részben Győr-Moson-Sopron megye járult hozzá. A kedvező befektetési környezet és a fejlett infrastruktúra révén ugyanis jelentős feldolgozóipari kapacitások létesültek itt.

5. tábla

Az ipar teljesítménye, 2009*

Terület	Termelési érték, millió euró	Alkalmazásban állók száma, fő	Egy lakosra	Egy alkalmazás- ban állóra
			jutó termelés, euró	
Burgenland	2 933,4	14 696	10 331	199 602
Nyugat-Dunántúl	8 379,9	74 771	8 403	112 075
Ezen belül:				
Győr-Moson-Sopron megye	6 087,8	38 258	13 597	159 124
Vas megye	1 711,7	23 286	6 580	73 509
Zala megye	580,4	13 227	2 006	43 883

* A 19 főnél többet foglalkoztató ipari vállalkozások adatai.

Annak ellenére, hogy az ipar kibocsátása a határ innenső oldalán csaknem háromszor akkora volt, mint az osztrák tartományban, a fajlagos teljesítmény nagysága Burgenlandban kedvezőbb helyzetről tanúskodott. Az egy lakosra vetített termelési érték a határ túlsó felén ugyanis 23%-kal haladta meg a hazai viszonylatban kimagasló teljesítményt nyújtó nyugat-dunántúli szintet, bár még így is az ausztriai átlag alig több mint a felét érte el. A magyarországi megyék közül egyedül Győr-Moson-Sopron jelzőszáma múlta felül a burgenlandi értéket.

A multinacionális ipari vállalkozások többsége a rendelkezésre álló képzett és viszonylag olcsó munkaerő miatt választotta telephelyül a Nyugat-Dunántúlt. A befektetők többnyire élők munkai-igényes tevékenységeket telepítettek a térségbe. Többek között erre, és az eltérő termelési szerkezetre vezethető vissza, hogy a magyarországi térségben a kibocsátáshoz képest relatíve nagyobb az iparban alkalmazásban állók száma. Mindezek következtében az osztrák tartományban az egy ipari alkalmazott által létrehozott termelés nagysága 2009-ben 78%-kal volt magasabb, mint határ innenső oldalán, és egyedül a régió északi megyéjének

mutatója közelítette meg azt. Érdekesség, hogy a termelékenység szintje Burgenlandban még így is az ausztriai háromnegyedét érte el, a nyugat-dunántúli viszont kismértékben (3,8%-kal) felülmúlta a magyarországit.

Az ipari termelés szerkezete eltérő a határ két oldalán, a kibocsátás gazdasági ágak szerinti összetétele ugyanakkor mind a két területi egységben hasonlít a saját országaikéhoz. Burgenlandban az ipari teljesítmény nyolctizedét, Nyugat-Dunántúlon viszont 96%-át a feldolgozóipar adta. Közös jellemző, hogy a bányászati tevékenység szerepe csekély, mivel kevés a gazdaságosan kinyerhető ásványkincs. A bányászati tevékenységet folytató üzemek Burgenlandban és a Nyugat-Dunántúlon egyformán egy százalék körüli arányban járultak hozzá az ipari kibocsátáshoz.

Az energiaszektor a határ túloldalán az ipari termelés 18%-át adta, miközben a magyar régióban csupán 3%-át biztosította. Burgenlandban az energiaszektor magas teljesítménye annak köszönhető, hogy Ausztria élen jár a megújuló energiák hasznosításában. A legkeletibb osztrák tartományban a 2000-es években nagy volumenű beruházások történtek a szélenergia hasznosítására, különösen a Fertő tó környékén létesültek szélerőmű telepek. 2011-ben a tartományban előállított villamos energia felét már szélturbinák segítségével termelték meg. Burgenland északi részén építés alatt áll Közép-Európa legnagyobb, 79 szélkerékből álló erőműparkja. Az üzembe helyezést követően a szélerőművek várhatóan biztosítani tudják a tartomány teljes villamos áram szükségletét.

Nyugat-Pannóniában az építőipari termelés területi eloszlása az ipari kibocsátáshoz viszonyítva ellentétesen alakult. A legalább 20 fős vállalkozások által 2009-ben elvégzett munkák értéke – a nagyobb építőipari hagyományokkal rendelkező – Burgenlandban 877, a Nyugat-Dunántúlon pedig 269 millió eurót tett ki. Az építőipari megrendelések folyamatosságát, a rendelkezésre álló kapacitások magas fokú kihasználtságát az osztrák tartományban az is érzékelteti, hogy az egy lakosra vetített építőipari termelés 11-szer volt magasabb, mint a Nyugat-Dunántúlon. A gazdasági és pénzügyi válság a határ innenső oldalán jelentősen visszavetette az amúgy is meglehetősen elaprózódott struktúrájú és széttagolt kapacitással rendelkező építőipari vállalkozások teljesítményét. Az elmúlt években nagyobb volumenű megrendeléseket csupán a vasúti infrastruktúrák kialakítására specializálódott szervezetek nyertek el.

Turizmus

Nyugat-Dunántúlon és Burgenlandban a sokszínű természeti adottságnak, a sok tekintetben közös történelmi és kulturális hagyományoknak köszönhetően rendkívül változatos és magas színvonalú a turisztikai kínálat. A Fertő tótól a Rába vonalán keresztül a Balaton nyugati medencéjéig a vízi sportokat és az aktív turizmust kedvelők számára nemzeti parkok és natúrparkok zöld sávja húzódik. A határon átnyúló turisztikai együttműködés egyik közelmúltbéli látványos eredménye az Alpanónia hosszú távú túraútvonal kialakítása, amely a stájer, illetőleg az alsó-ausztriai hegyekből indulva Burgenlandot átszelve Kőszegnél végződik.

A Pannon-medence bővizű hévízforrásaira alapozva az elmúlt évtizedben korszerűsített, bővített, illetőleg újonnan épült gyógy- és termálfürdőknek köszönhetően Közép-Európában egyedülálló fürdőrégió jött itt létre. A turisztikai vonzerők palettáját építészeti örökségek, felújított történelmi városközpontok, a szőlő- és borkultúrához kapcsolódó gasztronómiai egységek és nagy tömegeket megmozgató kulturális és zenei események egészítik ki.

A gazdasági válság ellenére az elmúlt években fokozódott a turisták érdeklődése a szálláshelyek iránt. Ez annak köszönhető, hogy bővült a turisztikai kínálat, tovább szélesedett és színesedett a szolgáltatások palettája, helyenként látványosan javult a minőség. 2011-ben Burgenlandban 33,4 ezer, Nyugat-Dunántúlon pedig közel háromszor annyi, összesen 91,5 ezer szállásférőhely fogadta a látogatókat, ami az ausztriai 2,7%-át, illetve a magyarországi 14%-át jelentette.

A kapacitássűrűség azonban még így is az osztrák tartományban volt magasabb, ezer lakosra 117 férőhely jutott, ami meghaladta a nyugat-dunántúlit, annak ellenére, hogy jelentősen elmaradt az ausztriai átlagtól (148). A három megye együttes mutatója (92) ugyanakkor a magyarországinál (56) kedvezőbb helyzetről tanúskodott. A jelzőszám nagysága Zala megyében kiugróan magas volt, ezer lakosra 189 férőhely esett.

6. tábla

A szálláshelyek kapacitása és vendégforgalma, 2011

Terület	Szálláshelyek összesen			Ebből: szállodában, panzióban		
	férőhely	vendég	vendég-éjszaka	férőhely	vendég	vendég-éjszaka
Burgenland	33 358	926 597	2 933 357	15 578	706 393	2 009 131
Nyugat-Dunántúl	91 494	1 608 624	5 187 108	33 857	1 308 982	3 980 731
Ezen belül:						
Győr-Moson-Sopron megye	15 954	508 981	1 189 977	9 214	439 807	963 706
Vas megye	21 504	476 502	1 547 461	8 517	381 596	1 166 776
Zala megye	54 036	623 141	2 449 670	16 126	487 579	1 850 249

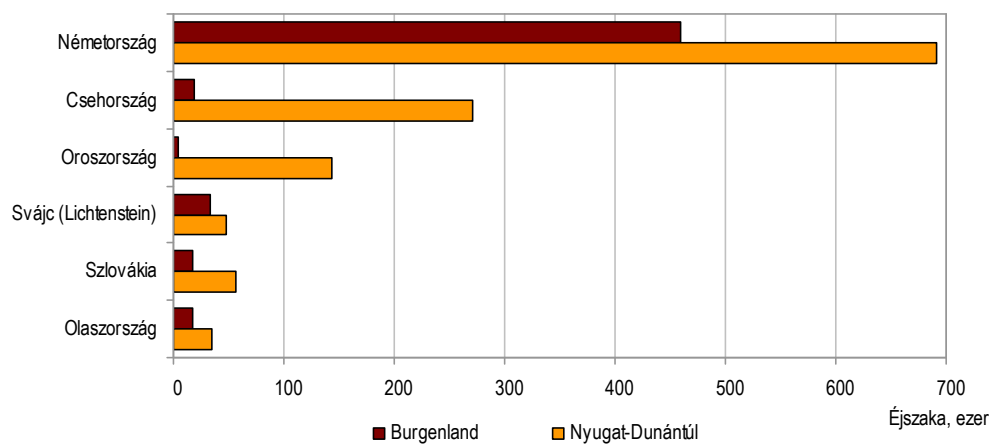
A szálláshely minőségi kínálatában eltérő sajátosságok tapasztalhatók. Annak ellenére, hogy a határ mindkét oldalán a legtöbb férőhelyet szállodákban és panziókban alakították ki, Burgenlandban a magasabb fizetőképes kereslet miatt előfordulásuk gyakoribb volt. A határ túlsó felén a teljes kapacitás 47%-át létesítették szálloda típusú egységekben, a Nyugat-Dunántúlon 37%-át. Az osztrák tartományban minden második szállodai férőhely a szolgáltatások széles spektrumát kínáló négy- és ötcsillagos hotelekben található, a magyarországi régióban a prémium-kategóriás férőhelyek a szállodai kapacitás alig több mint egyharmadát alkották. A Nyugat-Dunántúlon elsősorban a Balaton turisztikai vonzerejének köszönhetően az olcsóbb árfekvésű magánszálláshelyek hányada alig maradt el a szálloda típusúakétól, az osztrák tartományban ugyanakkor ezek az egyszerűbb kialakítású turisztikai egységek jóval kisebb arányt (17%) képviseltek. A térségen belül a Fertő tó, a Balaton és a gyógyfürdők által kínált lehetőségek, programok a legkeresettebbek, melyet a vendégforgalmi adatok is jeleznek.

2011-ben a burgenlandi szálláshelyeket 927 ezer, a nyugat-dunántúliakat 1,6 millió vendég kereste fel, akik 2,9 millió, illetve 5,2 millió éjszakát töltöttek el. A burgenlandi vendégforgalom az ausztriaiak mindössze 2,3%-át adta, a nyugat-dunántúli ugyanakkor a magyarországinak a 22%-át képviselte.

A külföldi turizmus jelentősége a határ innenső oldalán jóval nagyobb, mint az osztrák tartományban. Itt a vendégéjszakák közel felét a külföldiek foglalták le, Burgenlandban ugyanakkor alig egynegyedét. A nyugat-dunántúli szálláshelyeken az osztrák vendégek jóval gyakoribbak, mint a magyarok Burgenlandban. A határ túloldalán a külföldi vendégforgalom 4,3%-ából részesedtek honfitársaink, az osztrákok ugyanakkor a határ innenső felén a külföldi vendégéjszakák 23%-át adták.

9. ábra

A fontosabb harmadik országbeli állampolgárok által eltöltött vendégéjszakák száma, 2011

Bár eltérő súlyt képviseltek, mégis közös jellemző, hogy a németek részesedtek a legnagyobb arányban a külföldi vendégforgalomból. Az osztrák tartományban a külföldi vendégéjszakák héttizedét foglalták le, a magyarországi megyékben pedig egyharmadát. Burgenland további fontosabb idegenforgalmi partnerországa Svájc, a Nyugat-Dunántúlé pedig Csehország lett.

Mivel az elmúlt években a határ mindkét oldalán dinamikusabban bővült a szálláshelyeket felkereső látogatók száma, mint a vendégéjszakáké, ezért az átlagos tartózkodási idő valamelyest rövidült. Burgenlandban, akárcsak a Nyugat-Dunántúlon 2011-ben átlagosan 3,2 napig időztek a vendégek. A tartományban összességében kevesebb ideig maradtak a látogatók a vendégházakban, mint Ausztriában, a nyugat-dunántúli egységek ugyanakkor tovább tudták marasztalni a turistákat a magyarországi szálláshelyeknél. A leghosszabb időszakra, átlagosan 3,9 éjszakára a zalai szálláshelyeken foglaltak szobát a vendégek, bár az utazási szokások változása következtében az elmúlt években itt is visszaesés következett be. A magyarok az osztrák tartomány szálláshelyein átlagosan 2,2 éjszakára foglaltak szállást, az osztrákok ugyanakkor egyel többet, 3,2 napig időztek nálunk. Ez érzékelteti az eltérő utazási szokásokat és jövedelmi viszonyokat is.

Úthálózat, közlekedés

Magyarország 2004-ben az európai unió teljes jogú tagjává vált, 2007-ben pedig csatlakozott a schengeni övezethez, így megszűnt az osztrák-magyar határon az állandó határellenőrzés. Ennek nyomán egyszerűsödött a határátlépés, ami elősegítette a határ ellentétes oldalán fekvő települések közötti közlekedési kapcsolatok kialakítását vagy helyreállítását ott, ahol ez a határzár előtti időkben is létezett.

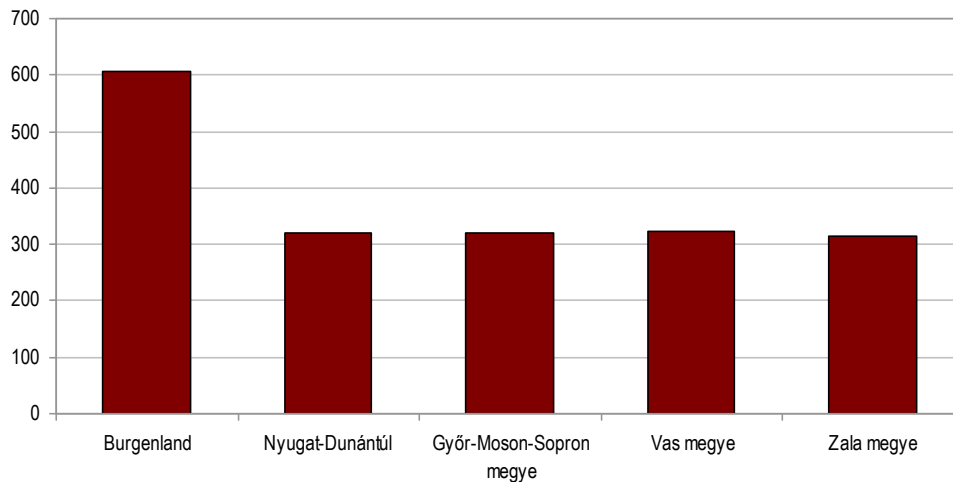
Az osztrák-magyar határon 2004 óta 16 kisebb közúti határátkelő nyílt, bár ezek közül csupán hét helyütt engedélyezett a legfeljebb 3,5 tonna össztömegű személygépkocsik áthaladása, a többi esetében egyelőre gyalogosok, kerékpárosok és lovas turisták számára épült úthálózat.

2010-ben Burgenlandban közel kétezer, a Nyugat-Dunántúlon pedig ötezer kilométer hosszúságú közút húzódott. A hálózat sűrűsége az osztrák tartományban magasabb, ott ezer négyzetkilométerre 481 km közút jutott, a határ innenső felén viszont 38-cal kevesebb, 443 km. Az elmúlt években a közúthálózat hossza elsősorban a magyar területeken bővült, az újonnan épített vagy kibővített utak közül 79 km volt autópálya vagy autóút. Ebből 37 km-t tett ki az M7-es autópálya még hiányzó Zala megyei szakaszainak kialakítása, amely elhelyezkedéséből adódóan inkább déli területek közlekedési viszonyait javította. Szintén periférikus hatással bír Nyugat-Pannónia közlekedési helyzetére az ugyanebben az időszakban Burgenlandban átadott A6-os jelzésű autópálya, amely a tartomány északi részének Szlovákia felé történő összeköttetésében jelentett minőségi javulást.

A Nyugat-Pannónia területén lefektetett 1 222 km vasúti pálya 82%-át a Nyugat-Dunántúlon létesítették. A hálózat hossza az elmúlt időszakban lényegesen nem változott, ugyanakkor egyes szakaszain jelentős fejlesztések valósultak meg. Ez nagyrészt annak volt köszönhető, hogy a térségben működő, osztrák-magyar érdekeltségű GySEV vasúttársaság 2001 óta a magyarországi területeken együttesen 284 km vasútvonal üzemeltetését vette át, és kezdett pályarekonstrukciós és villamosítási munkákba. A beruházások nagy része európai uniós támogatás segítségével valósult meg, illetőleg van folyamatban.

2010-ben a burgenlandi lakosok 249 és félezer, a nyugat-dunántúliak közel 384 ezer gépjárművel rendelkeztek. Az elmúlt években a járműállomány a határ mindkét oldalán számottevő mértékben bővült, ennek ellenére még mindig jelentősnek mondható a motorizációban meglévő különbség. Az ezer lakosra vetített gépjárművek száma a magyarországi régióban ugyanis a burgenlandi érték csupán 44%-át érte el. A határ innenső oldalán a gépjárművek 83%-át tették ki a személygépkocsik, a túlsó felén viszont ennél kisebb hányadát, héttizedét képviselték. Közös jellemző, hogy a személygépkocsi-ellátottság a tartományban és a régióban egyaránt magasabb volt a saját országban kimutatott átlagnál.

Az ezer lakosra jutó személygépkocsik száma, 2010

Magyarországon az elmúlt időszakban több intézkedést hoztak a balesetek megelőzése, ezen belül is a gyalogosok védelme érdekében, fokozódtak a közúti ellenőrzések, szigorodtak a szabálytalankodók elleni büntetések. Az intézkedések hatására a gépjárműállomány bővülése ellenére csökkent a közlekedési balesetek száma, 2010-ben összesen 1 821 következett be a nyugat-dunántúli közutakon. A kedvező tendencia mindhárom megyében megfigyelhető. Burgenlandban a gépjárművek számának emelkedésével párhuzamosan azonban nőtt a balesetek előfordulása – 2010-ben összesen 851 történt –, igaz annál mérsékeltebb ütemben. Megfigyelhető, hogy a nyugat-keleti irányú nemzetközi közlekedési folyosó révén a határ magyar és osztrák oldalán egyaránt az északi területeken gyakoribb a balesetek előfordulása. Kimenetelük viszont különbözött, az osztrák tartományban 2010-ben a sérültek kevesebb mint két százaléka, a magyarországi régióban viszont 3,5%-a vesztette életét közlekedési baleset következtében, s a súlyos sérültek aránya is utóbbi területen a nagyobb.

Táblázatok

Településszerkezet, 2011. január 1.

Terület	Terület, km ²	Települések száma	Ebből: város	Települések átlagos népessége, fő	Ebből: városok
Burgenland	3 962	171	13	1 666	4 874
Nyugat-Dunántúl	11 328	657	33	1 514	17 799
Ezen belül:					
Győr-Moson-Sopron megye	4 208	183	11	2 459	24 453
Vas megye	3 336	216	12	1 193	12 988
Zala megye	3 784	258	10	1 113	16 252
Eurégión összesen	15 290	828	46	1 545	14 146

Népesség, 2011. január 1.

Terület	Népesség, fő	2000 = 100,0	Városok népessége, fő	Népsűrűség, fő/km ²	Ezer férfira jutó nő
Burgenland	284 897	103,1	63 358	71,9	1 047
Nyugat-Dunántúl	994 698	99,0	587 365	87,8	1 081
Ezen belül:					
Győr-Moson-Sopron megye	449 967	103,8	268 987	106,9	1 069
Vas megye	257 688	95,5	155 859	77,2	1 082
Zala megye	287 043	95,3	162 519	75,9	1 100
Eurégión összesen	1 279 595	99,9	650 723	83,7	1 074

Népesség, népmozgalom

Terület	A népesség számának megoszlása, 2011. január 1.			Az élveszületések	A halálozások
	0–14 évesek	15–64 évesek	65 évesek és idősebbek	ezer lakosra jutó évi átlaga 2006–2010	
Burgenland	37 907	191 331	55 659	7,6	10,7
Nyugat-Dunántúl	136 061	691 588	167 049	8,8	12,8
Ezen belül:					
Győr-Moson-Sopron megye	64 851	314 083	71 033	9,4	12,1
Vas megye	34 559	179 314	43 815	8,3	13,4
Zala megye	36 651	198 191	52 201	8,2	13,3
Eurégión összesen	173 968	882 919	222 708	8,5	12,3

Foglalkoztatottak, munkanélküliek, 2011*

Megnevezés	Burgenland	Nyugat-Dunántúl	Eurégió összesen
Foglalkoztatottak száma összesen, ezer fő	135,7	412,3	548,0
Ebből:			
Férfi	74,3	225,1	299,4
Nő	61,4	187,1	248,5
Mezőgazdaságban	6,7	23,4	30,1
Iparban	20,0	135,3	155,3
Építőiparban	15,8	27,0	42,8
Szolgáltatási ágakban	93,2	226,5	319,7
Munkanélküliek száma, ezer fő	5,1	32,8	37,9
Ebből: 15–24 éves	1,2	5,6	6,3
Munkanélküliségi ráta, %	3,6	7,4	6,5

* Adatok forrása: munkaerő-felmérés. A 15 éves és idősebb népesség adatai.

Bruttó hazai termék, 2009

Terület	Bruttó hazai termék, millió euró	2007 = 100,0	Egy lakosra jutó GDP		
			euró	a saját (a két) ország	az EU-27 ^{a)}
				átlagának százalékában	
Burgenland	6 301	102,5	22 200	67,5	84,3
Nyugat-Dunántúl	8 480	87,8	8 500	93,4	60,4
Ezen belül:					
Győr-Moson-Sopron megye	4 368	88,1	9 800	107,7	69,4
Vas megye	1 941	82,4	7 500	82,4	52,8
Zala megye	2 171	92,9	7 500	82,4	53,2
Eurégió összesen	14 781	93,5	11 500	57,9	65,6

a) Vásárlóerő-paritáson.

A bruttó hozzáadott érték megoszlása, 2009

(százalék)

Terület	Mezőgazdaság	Ipar összesen	Ezen belül: feldolgozóipar	Építőipar	Szolgáltatások
Burgenland	3,6	18,6	14,6	10,0	67,7
Nyugat-Dunántúl	4,5	39,1	35,8	4,9	51,5
Ezen belül:					
Győr-Moson-Sopron megye	3,6	42,5	39,3	4,7	49,1
Vas megye	5,9	36,2	33,7	5,4	52,6
Zala megye	4,9	34,6	30,7	4,9	55,6
Eurégió összesen	4,1	30,0	26,4	7,2	58,7

A mezőgazdasági terület főbb gazdasági ágak szerint, 2010

(hektár)

Terület	Mezőgazdasági terület	Ezen belül:			
		szántó	gyümölcsös	szőlő	gyep
Burgenland	188 099	156 344	1 055	13 122	15 770
Nyugat-Dunántúl	519 090	459 016	5 191	4 319	48 956
Ezen belül:					
Győr-Moson-Sopron megye	237 866	213 800	1 808	1 883	19 812
Vas megye	149 730	135 730	1 275	659	11 667
Zala megye	131 494	109 487	2 107	1 777	17 476
Eurégió összesen	707 189	615 360	6 246	17 441	64 726

Állatállomány, 2010

(db)

Terület	Szarvasmarha	Sertés	Ló	Juh	Tyúkféle	Pulyka
Burgenland	21 588	62 505	3 067	7 138	318 121	162 765
Nyugat-Dunántúl	101 353	261 247	6 891	33 177	4 153 036	1 621 770
Ezen belül:						
Győr-Moson-Sopron megye	51 469	163 442	3 162	10 460	1 076 930	549 398
Vas megye	27 552	41 041	1 461	4 835	1 578 879	830 693
Zala megye	22 332	56 764	2 268	17 882	1 497 227	241 679
Eurégió összesen	122 941	323 752	9 958	40 315	4 471 157	1 784 535

Ipar, építőipar, 2009*

Terület	Termelés, összesen, millió euró	Ebből %:			
		bányászat	feldolgozóipar	energiaipar	építőipar
Burgenland	3 810,5	0,8	62,1	14,1	23,0
Nyugat-Dunántúl	8 648,6	0,8	93,2	2,9	3,1
Ezen belül:					
Győr-Moson-Sopron megye	6 169,6	0,0	95,2	3,4	1,3
Vas megye	1 767,2	0,1	96,2	0,6	3,1
Zala megye	642,4	10,6	75,3	4,4	9,7
Eurégió összesen	12 459,2	0,8	83,6	6,3	9,2

* A legalább 20 főt foglalkoztató szervezetek adatai. Víz- és hulladékgazdálkodás nélkül. TEÁOR '08 szerint.

Turisztikai kapacitás, 2011

Terület	Kereskedelmi szálláshelyek férőhelyei	Ebből: szállodákban, panziókban	Magán-szálláshelyek férőhelyei	Ezer lakosra jutó férőhely
Burgenland	27 741	15 578	5 617	117
Nyugat-Dunántúl	58 582	33 857	32 912	92
Ezen belül:				
Győr-Moson-Sopron megye	11 755	9 214	4 199	35
Vas megye	14 296	8 517	7 208	84
Zala megye	32 531	16 126	21 505	189
Eurégió összesen	86 323	49 435	38 529	98

A szálláshelyek vendégforgalma, 2011

Terület	Vendégek száma a			Vendégéjszakák száma a		
	kereskedelmi	magán-	összesen	kereskedelmi	magán-	összesen
	szálláshelyeken			szálláshelyeken		
Burgenland	706 393	220 204	926 597	2 009 131	924 226	2 933 357
Nyugat-Dunántúl	1 458 212	150 412	1 608 624	4 555 542	631 566	5 187 108
Ezen belül:						
Győr-Moson-Sopron megye	474 447	34 534	508 981	1 071 722	118 255	1 189 977
Vas megye	428 248	48 254	476 502	1 363 503	183 958	1 547 461
Zala megye	555 517	67 624	623 141	2 120 317	329 353	2 449 670
Eurégió összesen	2 164 605	370 616	2 535 221	6 564 673	1 555 792	8 120 465

A vendégéjszakák száma küldő ország szerint, 2011

Terület	Ausztria	Magyarország	Németország	Csehország	Szlovákia	Többi ország
Burgenland	2 269 697	28 833	459 534	19 345	16 710	139 238
Nyugat-Dunántúl	475 900	2 301 331	690 862	271 306	57 186	554 661
Ezen belül:						
Győr-Moson-Sopron megye	71 840	602 393	138 368	35 407	12 457	174 434
Vas megye	248 277	615 561	180 351	192 227	26 523	81 945
Zala megye	155 783	1 083 377	372 143	43 672	18 206	298 282
Eurégió összesen	2 745 597	2 330 164	1 150 396	290 651	73 896	693 899

Úthálózat, gépjárműállomány, 2010

Terület	Közutak hossza, km	Ebből:		Közúti gépjármű- állomány	Ebből: személy- gépkocsi	Ezer lakosra jutó személy- gépkocsi
		autópálya	elsőrendű főút			
Burgenland	1 904	80	632	249 493	172 902	607
Nyugat-Dunántúl	5 018	162	218	383 777	317 575	319
Ezen belül:						
Győr-Moson-Sopron megye	1 752	94	92	175 465	144 270	321
Vas megye	1 540	–	80	98 907	83 245	323
Zala megye	1 726	68	46	109 405	90 060	314
Eurégió összesen	6 922	242	850	633 270	490 477	383

Megjegyzések:

A százalék- és viszonyszámokat a kerekítés nélküli adatokból számítjuk.
Az adatok és a megoszlási viszonyszámok kerekítése egyedileg történik, ezért a részadatok összegei eltér(het)nek az összesen adatoktól.
A népességre vetített mutatókat lakónépességi adatok alapján számítottuk.
Adatok forrása: Burgenland statisztikai évkönyve (Statistik Burgenland)
Tourismus 2011 (Statistik Burgenland)
Eurostat

Jelmagyarázat:

- = a megfigyelt statisztikai jelenség nem fordult elő.
- .. = az adat nem ismeretes.
- 0 = a mutató értéke olyan kicsi, hogy kerekítve zérust ad.
- + = előzetes adat.
- | = a vonallal elválasztott adatok összehasonlíthatósága korlátozott.
- X = a mutató nem értelmezhető.

További információk, adatok (linkek):

[stADAT-táblák](#)

[Módszertan](#)

ISBN 978-963-235-304-3

Elérhetőségek:

Felelős szerkesztő: Nyitrai József igazgató

További információ: Kása Katalin tájékoztatási osztályvezető

Telefon: (+36-96) 502-423, katalin.kasa@ksh.hu

tajekoztatas.gyor@ksh.hu, telefon: (+36-96) 502-400